

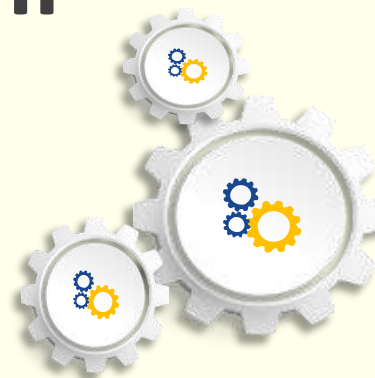


## Модуль 3. Сутність діяльності з внутрішнього аудиту:

- *нормативно-правове регулювання діяльності з внутрішнього аудиту в Україні;*
- *Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту*



# Нормативно-правове регулювання діяльності з внутрішнього аудиту в Україні



---

➤ **Базовий курс з внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту**



# ЗМІСТ

01

**Структура та ієрархія нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту**

02

**Основні зміни щодо діяльності з внутрішнього аудиту**

03

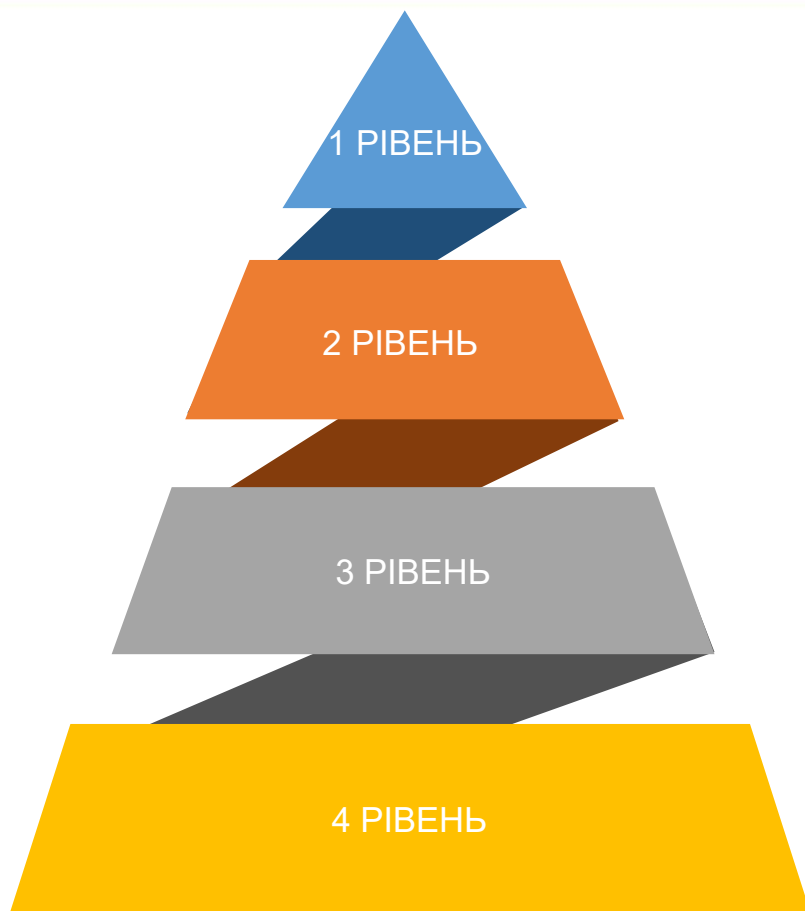
**Цикл діяльності з внутрішнього аудиту**

04

**Здійснення оцінки системи управління та внутрішнього контролю, у тому числі управління ризиками**



# Структура та ієрархія нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту



## Бюджетний кодекс України

Статтею 26 визначено сутність внутрішнього аудиту, встановлено обов'язковість його запровадження усіма розпорядниками бюджетних коштів, а також передбачена відповідальність керівника установи за організацію та здійснення внутрішнього аудиту у своїй установі, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів.

## Постанова Уряду від 28.09.2011 № 1001 «Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту» та затверджений нею Порядок № 1001

Визначає базові засади для утворення та функціонування підрозділів внутрішнього аудиту – порядок їх утворення, критерії для визначення чисельності підрозділу, основні завдання, функції та повноваження керівника та працівників підрозділу, вимоги щодо планування діяльності та звітування про результати діяльності ін.

## Накази Міністерства фінансів України

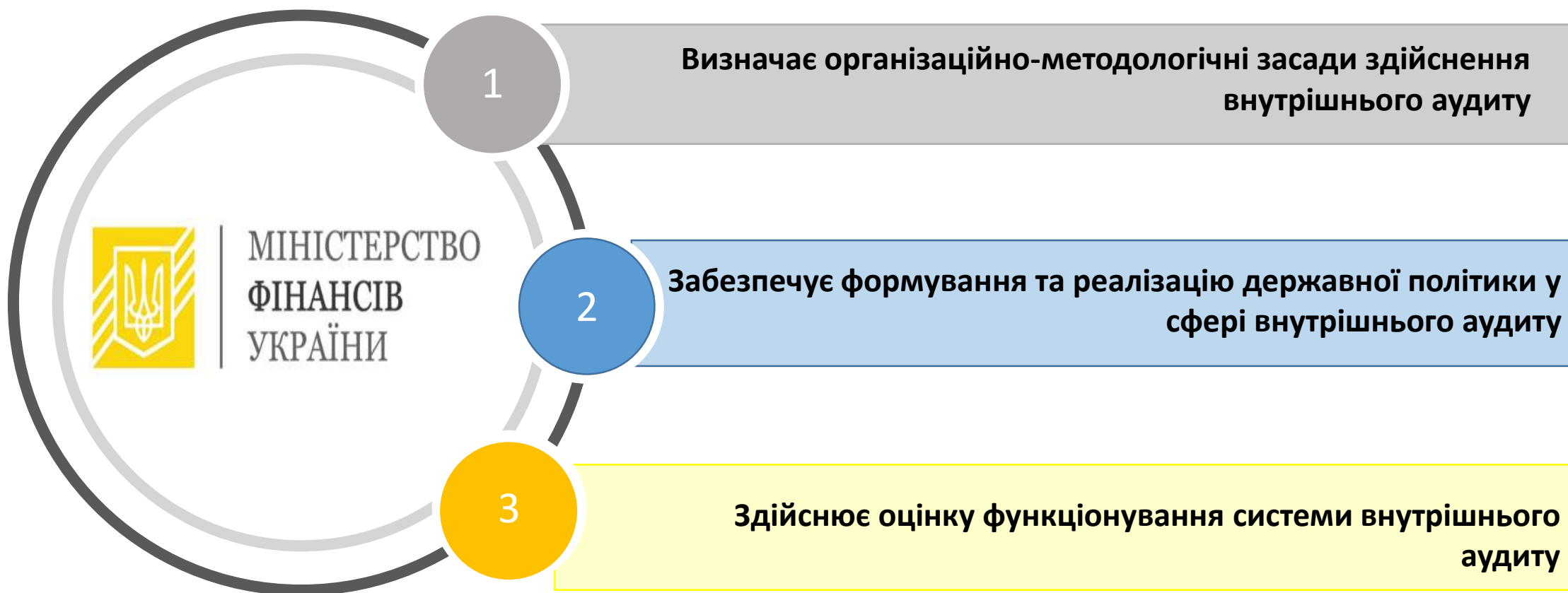
- ✓ Стандарти внутрішнього аудиту (затверджені наказом від 04.10.2011 № 1247)
- ✓ Кодекс етики внутрішніх аудиторів (затверджений наказом від 29.09.2011 № 1217)
- ✓ Звітність «Звіт (зведений звіт) про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту» (затверджена наказом від 27.03.2014 № 347)
- ✓ Порядок здійснення Міністерством фінансів України оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту (затверджений наказом від 03.05.2017 № 480)

## Внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту

- ✓ Декларація внутрішнього аудиту
- ✓ Положення про підрозділ внутрішнього аудиту
- ✓ Посадові інструкції працівників підрозділу внутрішнього аудиту
- ✓ Внутрішні документи з питань здійснення внутрішнього аудиту
- ✓ Програма забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту



# Повноваження Міністерства фінансів України у сфері внутрішнього аудиту





# Основні причини впровадження змін у сфері внутрішнього аудиту





# Удосконалення нормативно-правого регулювання діяльності з внутрішнього аудиту



- *Внесено зміни до Порядку здійснення внутрішнього аудиту (постанова Уряду від 12.12.2018 №1062)*



- *Затверджено нову редакцію Стандартів внутрішнього аудиту (наказ Мінфіну від 14.08.2019 №344)*



- *Оновлено форму Звіту про результати діяльності з внутрішнього аудиту (наказ Мінфіну 31.07.2019 №329)*



За результатами оцінки (огляду) загального стану розвитку та функціональної спроможності внутрішнього аудиту в центральних та місцевих органах виконавчої влади, проведеної Міністерством фінансів України у 2017 році за підтримки проекту двостороннього співробітництва з Мінфіном Королівства Нідерландів в рамках реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки



# Основні внесені зміни до Порядку здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту



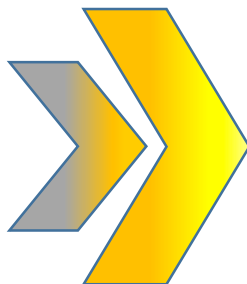
**Поширення дії  
порядку**



- На інших головних розпорядників коштів державного бюджету (суди та правоохоронні органи);



**Підвищення  
незалежності  
підрозділів  
внутрішнього  
аудиту**



- Запровадження норм щодо необхідності підписання керівником підрозділу внутрішнього аудиту та керівником державного органу декларації внутрішнього аудиту, в якій зазначаються місія та цілі, принципи незалежності, основні повноваження та обов'язки підрозділу;
- доповнення нормою щодо створення аудиторських комітетів для проведення фахових консультацій та розгляду питань, пов'язаних зі здійсненням діяльності з внутрішнього аудиту, підготовки рекомендацій щодо її удосконалення в державному органі;



**Посилення  
ефективності  
внутрішнього  
аудиту**



- запровадження стратегічного планування діяльності з внутрішнього аудиту;
- визначення одним із завдань підрозділу внутрішнього аудиту здійснення оцінки надійності, ефективності та результативності інформаційних систем і технологій, що в подальшому дало змогу запровадити в Україні практику проведення ІТ аудитів;
- виключення обмежень щодо термінів проведення внутрішнього аудиту.



# Основні зміни до Стандартів внутрішнього аудиту

керівник установи  
має створити в  
підрозділі  
внутрішнього аудиту  
належні  
організаційно-  
правові умови для  
забезпечення його  
ефективної  
діяльності



Виключено положення щодо розподілу сфери застосування внутрішнього аудиту за напрямками діяльності: аудит ефективності, аудит відповідності, фінансовий аудит.



Змінено акцент щодо сутності діяльності з внутрішнього аудиту, яка має здійснюватись із застосуванням систематичного, послідовного та ризик-орієнтованого підходів до оцінки об'єкта внутрішнього аудиту та сприяти удосконаленню системи управління, внутрішнього контролю та управління ризиками через надання незалежних й об'єктивних висновків та рекомендацій.



Визначено критерії ефективного управління діяльністю підрозділу внутрішнього аудиту в установі.



Змінено підхід до проведення внутрішнього аудиту, під яким слід розуміти процес здійснення планування і виконання аудиторського завдання.



Доповнено вимогами до формування висновків та аудиторських доказів, а також виключено положення щодо їх класифікації.



Визначено критерії якості аудиторського звіту.



# Основні зміни до Стандартів внутрішнього аудиту

## МЕТА

Приведення у відповідність до Порядку №1001



Виключено норму щодо обмеження строку проведення внутрішнього аудиту. Наразі тривалість внутрішнього аудиту необхідно визначати в залежності від визначених цілей, питань та обсягу внутрішнього аудиту, які своєю чергою визначаються на підставі оцінки ризиків, що має здійснюватись під час планування аудиторського завдання.



Змінено процес планування діяльності внутрішнього аудиту.



Змінено процес звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту.



# Основні зміни до Стандартів внутрішнього аудиту

## МЕТА

Збільшення гнучкості



Питання щодо планування діяльності з внутрішнього аудиту, організації та проведення внутрішнього аудиту, оформлення робочих та офіційних документів, формування та зберігання справ внутрішніх аудитів, складання та підписання аудиторського звіту, порядок та строки надання і розгляду коментарів до нього, реалізації результатів внутрішніх аудитів тепер врегульовуються у внутрішніх документах з питань здійснення внутрішнього аудиту.



Спрощено вимоги до структури аудиторського звіту.



Керівник підрозділу внутрішнього аудиту встановлює підходи і процедури для управління діяльністю підрозділу внутрішнього аудиту.



# Структура Стандартів внутрішнього аудиту

## РОЗДІЛ I

### ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

*Визначення термінів, які використовуються в Стандартах:*

- аудиторський доказ;
- аудиторське завдання;
- відповідальна за діяльність особа;
- установа.
- простір внутрішнього аудиту;
- професійна ретельність;
- робочі документи;

## РОЗДІЛ II

### СТАНДАРТИ ЯКІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК

- 1 «Завдання, права та обов'язки»
- 2 «Незалежність і об'єктивність»
- 3 «Професійна компетентність та ретельність»
- 4 «Забезпечення та підвищення якості»

## РОЗДІЛ III

### СТАНДАРТИ ДІЯЛЬНОСТІ

- 5 «Сутність діяльності з внутрішнього аудиту»
- 6 «Управління діяльністю підрозділу внутрішнього аудиту»
- 7 «Планування діяльності з внутрішнього аудиту»
- 8 «Організація внутрішнього аудиту»
- 9 «Планування аудиторського завдання»
- 10 «Виконання аудиторського завдання»
- 11 «Документування перебігу та результатів внутрішнього аудиту»
- 12 «Моніторинг врахування рекомендацій за результатами внутрішнього аудиту»
- 13 «Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту»
- 14 «Надання інформації про результати внутрішнього аудиту»



# Заплановані зміни до Порядку здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту

## МЕТА

**Посилення  
спроможності  
та  
ефективності  
внутрішнього  
аудиту**



Уточнення критеріїв визначення чисельності працівників підрозділів внутрішнього аудиту (доповнено новим критерієм «необхідний обсяг ресурсів для забезпечення охоплення внутрішнім аудитом визначених об'єктів внутрішнього аудиту за результатами оцінки ризиків»).



Конкретизація умови стосовно можливості призначення посадової особи, на яку покладаються повноваження щодо здійснення внутрішнього аудиту (у разі якщо гранична чисельність апарату державного органу не перевищує 50 штатних одиниць).



Запровадження сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту як важливої складової розвитку цієї професії та оцінювання професійних компетентностей внутрішніх аудиторів з урахуванням кращих міжнародних практик у цій сфері.



Зменшення вимог щодо досвіду роботи незалежних експертів, які можуть бути членами аудиторського комітету (з 10-ти до 5-ти років), з метою полегшення підбору таких експертів і стимулювання подальшого створення аудиторських комітетів.



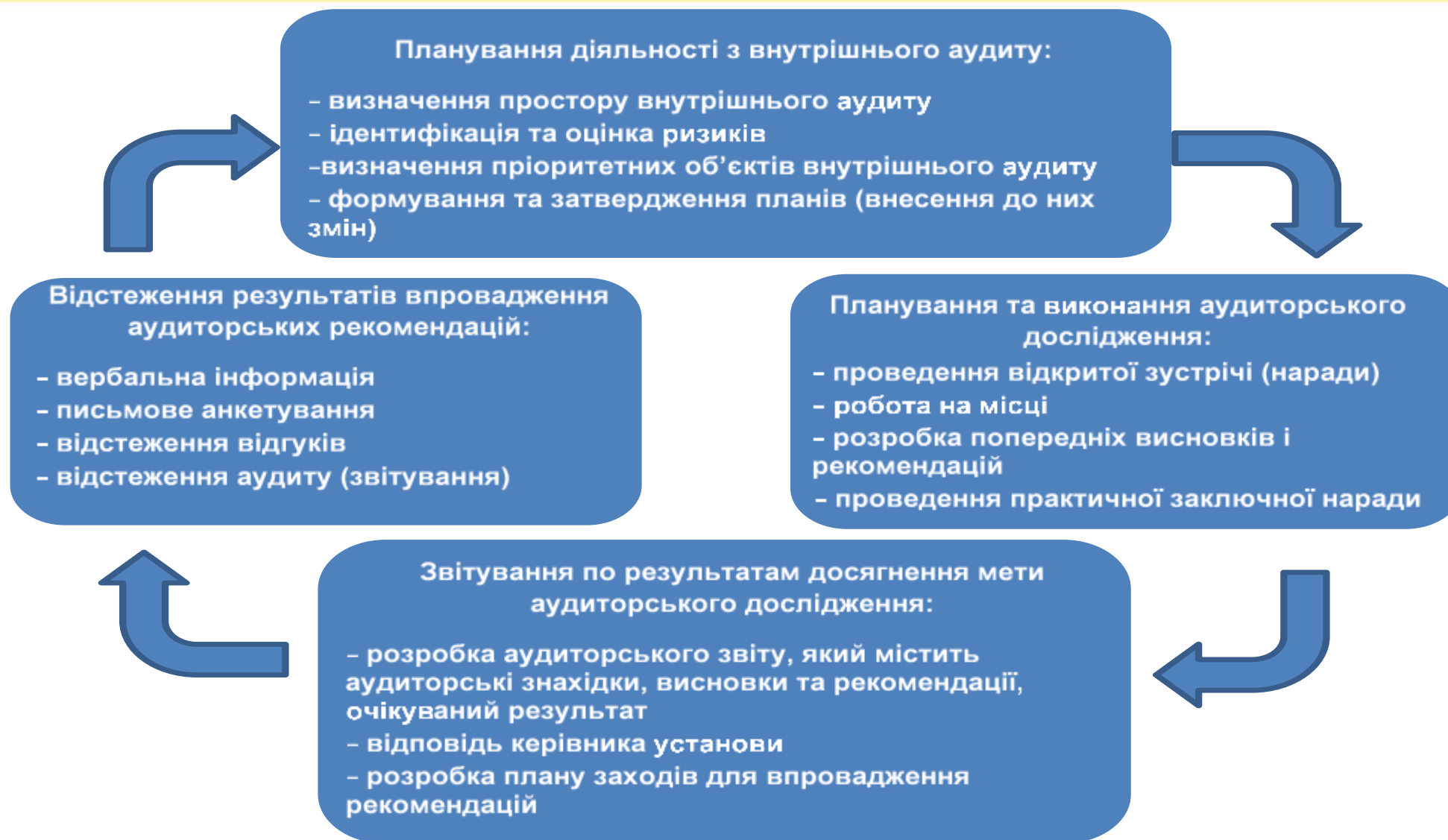
Удосконалення підходів до формування планів діяльності з внутрішнього аудиту в частині складання одного плану (замість двох окремих – стратегічного та операційного планів діяльності з внутрішнього аудиту).



Встановлення обов'язку надання Мінфіну обґрунтування стосовно змін у структурі та чисельності підрозділу внутрішнього аудиту при поданні на погодження штатних розписів державних органів та змін до них.



# Цикл діяльності з внутрішнього аудиту





# Сутність діяльності з внутрішнього аудиту

## Роль внутрішнього аудиту

**Система управління**

Оцінка ефективності управління діяльністю, ступеня виконання і досягнення визначених цілей, якості виконання завдань і функцій та надання відповідних рекомендацій керівнику установи.

**Система внутрішнього контролю**

Оцінка ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, у тому числі оцінка достатності та ефективності заходів контролю, наявних у процесах, що досліджуються під час внутрішнього аудиту, а також надання відповідних рекомендацій керівнику установи.

**Діяльність з управління ризиками**

Оцінка ефективності діяльності з управління ризиками та надання відповідних рекомендацій керівнику установи. Водночас через ефективну систему ризик-орієнтованого планування діяльності з внутрішнього аудиту, внутрішній аудит повинен зосередити свої наявні ресурси на найбільш ризикових сферах, враховуючи загальну стратегію організації, її цілі, ризики, операції та процеси.



# Ключові аспекти для оцінки системи управління

Ф  
о  
к  
у  
с  
у  
в  
а  
г  
и



Система  
управління

01

Керівництвом встановлено чіткі та послідовні політики і процедури, які періодично переглядаються та за необхідності змінюються.

02

Працівники установи на всіх рівнях мають однакове розуміння встановлених правил і процедур.

03

Стратегічні цілі установи узгоджуються з тактичними і операційними цілями.

04

Наявність належного опису первинних процесів в установі, який використовується як керівництвом, так і операційним персоналом.

05

Встановлені чіткі ключові показники ефективності діяльності, здійснюється їх моніторинг та оцінка.

06

Здійснюється звітування про досягнення цілей та завдань, бюджет, виконання програми та внутрішній контроль.

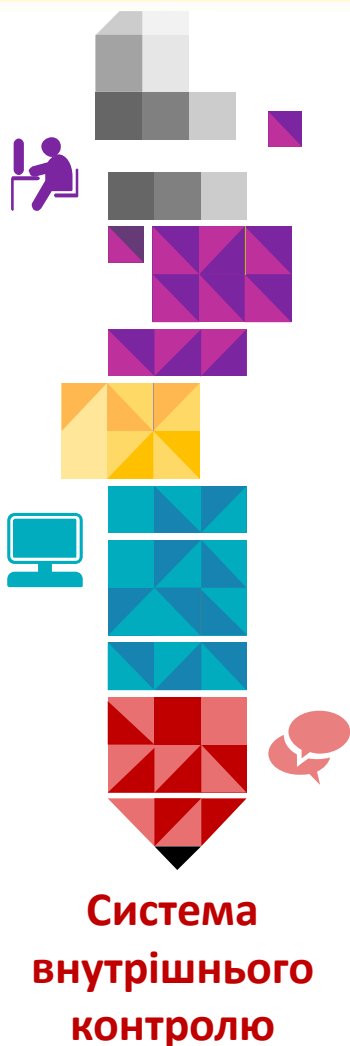
07

Запроваджено ефективний «тон нагорі», у тому числі очікування щодо доброчесності, етичних цінностей і стандартів поведінки.



# Ключові аспекти для оцінки системи внутрішнього контролю

Ф  
о  
к  
у  
с  
у  
в  
а  
г  
и



01

Керівники усіх рівнів обізнані зі своєю роллю у запровадженні системи внутрішнього контролю.

02

Наявність описаної делегованої структури повноважень (завдань/обов'язків), яка узгоджена з організаційною структурою установи.

03

Делегування бюджетів і ресурсів в установі, здійснення їх розподілу узгоджено з організаційними цілями та структурою делегованих повноважень.

04

Визначення цілей за принципами SMART (конкретні, вимірювані, досяжні, реалістичні і визначені в часі).

05

Існування чіткої структури планування і контролю в підрозділах, яка повинна поєднувати звіти про планування і результати з показниками діяльності та результативності.

06

Керівники підрозділів здійснюють нагляд і беруть на себе відповідальність за систему внутрішнього контролю у своїх підрозділах.

07

Адекватність і результативність заходів контролю у первинних процесах є об'єктом моніторингу, а результати цього моніторингу є відстежуваними та повідомляються вищому керівництву.



# Ключові аспекти для оцінки управління ризиками

Фокус уваги



Діяльність з управління ризиками

01

Діяльність з управління ризиками здійснюється щодо усіх процесів і на всіх рівнях установи, а її результати є задокументованими та відстежуваними.

02

Механізми і процедури оцінки ризиків є дієвими та передбачають залучення до них керівництва відповідного рівня.

03

Результати оцінок ризиків повідомляються і обговорюються та за потреби вносяться необхідні зміни.

04

Способи управління ризиками є адекватними та базуються на результатах проведеної оцінки ризиків.

05

Розроблено та здійснюються заходи контролю, які спрямовані на зниження рівня ризиків.

06

Задокументований процес управління ризиками забезпечує достатньою інформацією та додає цінності до ухвалення рішень, досягнення цілей, оцінки і розвитку внутрішнього контролю.